

Snakk om etikk

Helfos fristelser

ANJA MICHAELIS, NTFs ETIKKRÅD

I Norge har vi et velfungerende velferdssystem som baserer seg på et solidarisk samfunn, der alle betaler inn og de som har behov eller rettigheter får betalt ut.

Tannhelsetjenesten er i en særstilling i velferdssystemet. Vi har pasientgrupper som har rettigheter på grunn av sin alder (Gruppe A) eller sin sykdomspregete livssituasjon (Gruppe C), uten at finansielt behov blir overprøvd. I tillegg kommer Gruppe B (psykisk utviklingshemmede), Gruppe D (ungdommer med rabatt) og Gruppe F (personer i rusomsorg). Som hovedregel får disse pasientgruppene behandling i Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT).

En annen stor gruppe av våre pasienter som får nytte av velferdssystemet er personer som har rettigheter etter folketryktdloven § 5-6, § 5-6a og § 5-25.

Vi tannleger er forpliktet til å finne ut om pasienten har rettigheter, innhente relevant dokumentasjon, journalføre korrekt, beregne rett refusjon, har de tekniske forutsetninger til å sende krav til Helfo og ta imot utbetalt beløp, som riktignok er støtte pasienten har krav på.

Fallgruvene kan være mange. At tannlegene er pålagt å ha direkteoppgjør med Helfo, medfører relativt store kostnader. Fristelsen kan være stor for å få noe igjen for utlegg en har. Kan vi bli fristet til å skaffe pasienter rettigheter de ikke har, for så å få gjennomført behandling pasienten ellers ikke hadde økonomi til?

Hvor ofte synes vi synd på pasienter som «faller mellom alle stoler», er sykelige og har dårlig økonomi, men ikke rettigheter i DOT? Slike pasi-

enter bruker ofte mye medisin, som kan gi munntørrehet. Kan det bli fristende å være raus ved å gi dem stønader de ikke har rett på?

Fast bro gir veldig god refusjon, sammenliknet med en partiell protese. Er det uetisk å anbefale periopasienter å sette inn fast bro, hvis pasienten ikke har råd til bro uten refusjon? Det er ikke enkelt å vurdere her!

Er det uetisk å anbefale periopasienter ekstraksjon av tenner og protetisk erstatning med god refusjon fremfor tidkrevende periorbehandling med like god prognose? Ekstraksjon og protetikk gir tannlegen mye bedre inntekt og en utfører behandling med mer prestisje. I dette tilfellet er det etiske svaret mye enklere. Det finnes mange flere eksempler, der regelverket kan tenkes å bli misbrukt eller tøyd.

§ 9 i NTFs etiske regler lyder: *Tannlegen skal hjelpe sine pasienter til å oppnå økonomiske rettigheter og ytelser som følger av lovgivning. Tannlegen skal overfor institusjoner som dekker helseutgifter medvirke til at pasienten ikke skaffes uberettiget økonomisk eller annen fordel.*

Våre etiske regler gir som regel klare svar. Men i hverdagen møter vi mange problemstillinger, og reglene er ikke alltid like enkle å følge. Vi må minne oss selv på at det er pasienten som skal ha ytelser fra velferdssystemet og ikke vi som yrkesgruppe. Dersom vi synes reglene er urettferdige, så er det likevel ikke greit å tøy dem til egen eller pasientens fordel.